

**TRADISI NUTU PARÉ DI KAMPUNG KUTA JEUNG KAMPUNG NAGA
PIKEUN BAHAN AJAR BASA SUNDA DI SMA
(Kajian Tradisi Lisan jeung Ajén Atikan Karakter)¹**

RISMA NURJATIKA²

ABSTRAK

Udagan ieu panalungtikan nyaéta pikeun ngadéskrripsikeun tradisi nutu paré di Kampung Kuta disawang tina kajian tradisi lisan (anu saterusna disingget KTL), tradisi nutu paré di Kampung Naga disawang tina KTL, ajén atikan karakter nu nyampak dina tradisi nutu paré di Kampung Kuta, ajén atikan karakter nu nyampak dina tradisi nutu paré di Kampung Naga, babandingan tradisi nutu paré di Kampung Kuta jeung di Kampung Naga disawang tina KTL jeung ajén atikan karakterna, jeung larapna hasil panalungtikan pikeun bahan ajar basa Sunda. Metodeu panalungtikan anu dipaké nyaéta metodeu étnografi, kalayan pamarekan kualitatif. Téhnik panalungtikan nu dipaké nyaéta observasi, wawancara, jeung dokumentasi. Instrumén anu dipaké nyaéta pedoman observasi, pedoman wawancara, alat rékam dina kamera digital, *handphone* Xiomi 4X, jeung DSLR. Hasil panalungtikan tradisi nutu paré nyaéta sakumaha anu ditataan ieu. **Kahiji**, déskripsi tradisi nutu paré di Kampung Kuta disawang tina wangun KTL (téks, ko-téks, jeung kontéks) jeung eusi (norma atawa ajén). **Kadua**, déskripsi tradisi nutu paré di Kampung Naga disawang tina wangun KTL (téks, ko-téks, jeung kontéks) jeung eusi (norma atawa ajén). **Katilu**, kacangking 9 ajén atikan, anu panglobana aya dina ajén *religius*. **Kaopat**, kacangking 9 ajén atikan, anu panglobana aya dina ajén *religius*. **Kalima**, hasil babandingan tradisi nutu paré di dua témpat panalungtikan miboga sasaran boh tina KTL-na boh tina ajén atikan karakterna. **Kagenep**, hasil panalungtikan dijadikeun salah sahiji alternatif bahan ajar téks kalayan miboga fakta, konsép, prinsip, jeung prosedur dina matéri bahasan tradisi Sunda di SMA kelas XII. Salian ti éta, ajén-inajén anu nyangkaruk bisa dijadikeun padoman hirup kumbuh sapopoé.

Kata Galeuh: tradisi nutu paré, Kampung Kuta, Kampung Naga, kajian tradisi lisan, ajén atikan karakter, bahan ajar

¹ Dina nyusun ieu tésis diaping ku Dr. Hj. Ruhaliah, M.Hum., jeung Dr. H. Usep Kuswari, M.Pd.

² Mahasiswa Program Studi Pendidikan Bahasa dan Budaya Sunda, Sekolah Pascasarjana, Universitas Pendidikan Indonesia.

**TRADISI MENUMBUK PADI DI KAMPUNG KUTA DAN KAMPUNG NAGA
UNTUK BAHAN AJAR BAHASA SUNDA DI SMA
(Kajian Tradisi Lisan dan Nilai Pendidikan Karakter)³**

RISMA NURJATIKA⁴

ABSTRAK

*Tujuan penelitian ini adalah untuk mendeskripsikan tradisi menumbuk padi di Kampung Kuta melalui pendekatan kajian tradisi lisan (yang seterusnya disingkat KTL), mendeskripsikan tradisi menumbuk padi di Kampung Naga melalui pendekatan KTL, nilai pendidikan karakter yang terdapat dalam tradisi menumbuk padi di Kampung Kuta, nilai pendidikan karakter yang terdapat dalam tradisi menumbuk padi di Kampung Naga, perbandingan tradisi menumbuk padi di Kampung Kuta dan di Kampung Naga melalui pendekatan KTL dan nilai pendidikan karakter, dan untuk bahan ajar bahasa Sunda. Metode penelitian yang dipakai adalah etnografi, dengan pendekatan kualitatif. Teknik penelitian yang dipakai adalah observasi, wawancara, dan dokumentasi. Instrumen yang dipakai adalah pedoman observasi, pedoman wawancara, alat rékam menggunakan kamera digital, handphone Xiaomi 4X, jeung DSLR. Hasil penelitian tradisi menumbuk padi sebagaimana dijelaskan di bawah ini. **Kesatu**, deskripsi tradisi menumbuk padi di Kampung Kuta melalui pendekatan KTL (teks, ko-teks, dan konteks) dan isi (norma atau nilai). **Kedua**, deskripsi tradisi menumbuk padi di Kampung Naga melalui pendekatan KTL (teks, ko-teks, dan konteks) dan isi (norma atau nilai). **Ketiga**, terdapat sembilan nilai pendidikan karakter, yang terbanyak terdapat dalam nilai religius. **Keempat**, terdapat sembilan nilai pendidikan karakter, yang terbanyak terdapat dalam nilai religius. **Kelima**, hasil perbandingan tradisi menumbuk padi di dua tempat penelitian mempunyai kesamaan baik dari KTL-nya atau pun dari nilai pendidikan karakternya. **Keenam**, hasil penelitian dijadikan salah satu alternatif bahan ajar teks yang mempunyai fakta, konsep, prinsip, dan prosedur dalam materi bahasan tradisi Sunda di SMA kelas XII. Selain itu, nilai-nilai yang ada bisa dijadikan pedoman dalam kehidupan sehari-hari.*

Kata Kunci: *tradisi menumbuk padi, Kampung Kuta, Kampung Naga, kajian tradisi lisan, nilai pendidikan karakter, bahan ajar*

³ Dalam menyusun tesis ini dibimbing oleh Dr. Hj. Ruhaliah, M.Hum., dan Dr. H. Usep Kuswari, M.Pd.

⁴ Mahasiswa Program Studi Pendidikan Bahasa dan Budaya Sunda, Sekolah Pascasarjana, Universitas Pendidikan Indonesia.

**THE TRADITION OF RICE POUNDING IN KUTA AND NAGA VILLAGE AS
SUNDANESE INSTRUCTIONAL MATERIALS IN SENIOR HIGH SCHOOL
(Study of Oral Tradition and Character Education Value)⁵**

RISMA NURJATIKA⁶

ABSTRACT

The purpose of this study is describing rice pounding tradition in Kuta village through approach to the study of oral tradition (abbreviated as KTL), describing the tradition of rice pounding in Naga village through KTL approach, character education value found in the tradition of rice pounding in Kuta village, character education value found in the tradition of pounding rice in Kampung Naga, comparison between the tradition of rice pounding in Kuta and Naga village through KTL approach and character education value, and is used for Sundanese instructional materials. The method used in this study is ethnography with qualitative approach. The techniques of data collection used are observation, interviews, and documentation. The instruments used are observation guideline, interview guideline, recording tool using digital camera namely, Xiommi 4X, and DSLR. The results of the study of rice pounding are described as follows. First, the tradition of rice pounding in Kuta Village through the KTL approach (text, co-text, and context) and content (norm or value). Second, the description of the tradition of rice pounding in Naga village through KTL approach (text, co-text, and context) and content (norm or value). Third, there are nine values of character education which most is in the religious value. Fourth, there are nine values of character education which most is in the religious value. Fifth, the comparison results of the tradition of rice pounding in both places of research have similarities either from KTL or even from the character education value. Sixth, the result of this study is used as an alternative instructional material having facts, concepts, principles, and procedures in the subject of Sundanese tradition in the 12th grade of senior high school. In addition, the values can be used as guideline in everyday life.

Keywords : *Tradition of Rice Pounding, Kuta Village, Naga Village, Study of Oral Tradition, Character Education Value, Instructional Materials*

⁵ In preparing this thesis, it is guided by Dr. Hj. Ruhaliah, M. Hum., and Dr. H. Usep Kuswari, M.Pd.

⁶ Student of Sundanese Language and Culture Education, Postgraduate Program, Indonesia University of Education.